

**«ДАРЫН» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
ОРТАЛЫҒЫ**

**«ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ» ПӘНІ БОЙЫНША РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ОЛИМПИАДАНЫҢ ЕКІНШІ (АУДАНДЫҚ/ҚАЛАЛЫҚ) КЕЗЕҢІ
(2022-2023 ОҚУ ЖЫЛЫ)**

10 сынып, 1 тур

Жұмыс уақыты: 1 сағат.

Әр сұрақтың дұрыс жауабы 1 ұпаймен бағаланады.

1. Тас және қола ғасырларының аралығындағы өтпелі кезең:

- A) палеолит.
- B) мезолит.
- C) неолит.
- D) энеолит.

2. Қазақстанның табиғи жағдайларына бейімделген көшпелі мал шаруашылығы дамыды:

- A) Қола дәуірінде.
- B) Тас дәуірінде.
- C) Темір дәуірінде.
- D) Орта ғасырларда.

3. Оның тұрпаты қазіргі адам тұрпатына барынша ұқсас, ойлау қабілеті барынша дамыған адам типі:

- A) неандерталь.
- B) питекантроп.
- C) кроманьон.
- D) архантроп.

4. Қазақстаннан табылған тас дәуірінің тұрағы:

- A) Семізбұғы.
- B) Ботай.
- C) Андронов.
- D) Бұғылы.

5. Қола дәуірінің мәдениетін жан-жақты зерттеген археолог-ғалым:

- A) Х. Алпысбаев.
- B) Ж. Таймағамбетов.
- C) А. Медоев.
- D) Ә. Марғұлан.

6. Адамдар, заттар және басқа да қоршаған орта құбылыстарын басқаратын жандардың рухы бар екеніне сену:

- A) анимизм.
- B) тотемизм.
- C) шаманизм.
- D) тәңіршілдік.

7. Әшекей бұйымдарға асыл тастарды орнатып, жіңішке сымды ширата өрнектеу үлгісі аталды:

- A) аңдық стиль.
- B) полихромдық стиль.
- C) грек стилі.
- D) соғды стилі.

8. Сақтардың өнері мен дүниетанымы туралы құнды мәлімет бетерін археологиялық ескерткіш:

- A) Бесшатыр.
- B) Айдарлы.
- C) Дәндібай.
- D) Бұғылы.

9. Кавказ бен Орталық Азиядағы ежелгі халықтар мен тайпалар туралы көптеген құнды мәлімет қалдырған, ежелгі грек географы, тарихшы «География» еңбегінің авторы:

- A) Страбон.
- B) Ктесий
- C) Помпей.
- D) Диодор.

10. Құс басты, жыртқыш денелі, қос мүйізді, қос қанатты – грифон мүсіні табылды:

- A) Есік қорғанынан.
- B) Бесшатыр қорымынан.
- C) Шілікті қорғанынан.
- D) Берел обасынан.

11. Алтын Ордада қаржы саласын, салық жинауды, ішкі саясатты басқарған атқарушы билік органы – Диуанның басында тұрды:

- A) беклербек.
- B) басқақтар.
- C) уәзір.
- D) хан.

12. Түрік қағанатында қарапайым халық аталды:

- A) бұдун.
- B) тудундар.
- C) шад.
- D) тат.

13. 744 жылы біріккен ұйғыр және қарлұқ күштері талқандады:

- A) Түрік қағанатын.
- B) Батыс Түрік қағанатын
- C) Шығыс Түрік қағанатын.
- D) Батыс және Шығыс Түрік қағанаттарын.

14. VIII ғасырдың ортасында оғыздарды Жетісудан Сырдарияның төменгі ағысына қарай ығыстырған тайпалар:

- A) телелер.
- B) түргештер.
- C) қарлұқтар.
- D) ұйғырлар.

15. Қимақтардың батысқа қоныс аударуына ықпалы болмаған оқиға:

- A) Селжұқтармен болған соғыстар.
- B) Енисей қырғыздарымен қақтығыстар.
- C) жайлымдардың қажеттілігі.
- D) Ұйғыр қағанатының қысымы.

16. «Хандардың ханы» мағынасын білдіретін гурхан лауазымын иеленді:

- A) Қарахан билеушілері.
- B) Оғыз билеушілері.
- C) Қимақ билеушілері
- D) Қидан билеушілері.

17. Бұл ханға өз замандастары: «ол құдіреттілігімен даңқы шығып, барлық Дешті Қыпшақ билеушілерінен өзінің ержүректілігімен және қол астындағы халқының көп санымен беделі артты» деп баға берген:

- A) Бұрындық хан.
- B) Бұйдаш хан.
- C) Мамаш хан.
- D) Қасым хан.

18. Белгілі қазақ ғалымы, зерттеуші, ағартушы Шоқан Уәлиханов білім алды:

- A) Орынбор әскери училищесінде.
- B) Омбы кадет корпусында.
- C) Орынбор Неплюев кадет корпусында.
- D) Сібір кадет корпусында.

19. Қазақ балалары үшін көшпелі ауыл мектептерін ұйымдастырылды:
- A) 1861 ж.
  - B) 1892 ж.
  - C) 1885 ж.
  - D) 1857 ж.
20. 1919-1930 жылдары ересектерге арналып ашылған, жалпы білім берген оқу орындары:
- A) Қызыл отау.
  - B) Техникум.
  - C) Жұмысшы факультеті.
  - D) «Шағын ұлттар мектебі».
21. 2010 жылы барлық мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндерді балабақшамен қамтамасыз ету үшін қабылданған арнайы мемлекеттік бағдарлама:
- A) «Балдырған».
  - B) «Балапан».
  - C) «Дарын».
  - D) «Болашақ».
22. Отарлық езгіге түскен қазақ халқының тағдырын, «бір дәуірде бір сарынмен өлең айтқан ақындар» деп олардың барлығына «Зар заман ақындары» деген атау берген ғалым:
- A) Ғ. Мүсірепов
  - B) М. Әуезов
  - C) А. Байтұрсынов
  - D) С. Мұқанов
23. Адамдардың қала, аудан, аймақтарда көшіп-қону жиынтығын немесе қоныс аударуын анықтайтын демографиялық үдеріс:
- A) Экспансия.
  - B) Депортация.
  - C) Миграция.
  - D) Колонизация.
24. Хан – қандай әлеуметтік санаттан сайлана алды:
- A) бай.
  - B) би.
  - C) қожа.
  - D) сұлтан.
25. 1881 ж. Ресей мен Қытай арасындағы Санкт-Петербург шартынан кейін Қазақстанға қоныс аударғандар:

- A) орыс мұжықтары.
- B) немістер мен поляктар.
- C) түріктер мен ұйғырлар.
- D) ұйғырлар мен дұңғандар.

26. 1991 жылы болмаған оқиға:

- A) Қазақ тілі мемлекеттік дәрежеге ие болды.
- B) Бірінші қазақ космонавты Т. Әубәкіров ғарышқа ұшты.
- C) Қазақстан Республикасының алғашқы президенті сайланды.
- D) Семей ядролық сынақ полигоны жабылды.

27. «Қасым ханның қасқа жолы» деген атпен сақталған заң жинағында қарастырылды:

- A) Мүліктік заң.
- B) Елшілік салт ережесі.
- C) Жайлымдар мен суаттарды бөлу ережесі.
- D) Хан сайлау.
- E) Әйел құқықтары.

28. «Алаш» қозғалысы қайраткерлерінің бірі С. Сәдуақасовтың пікірінше, Омбы уезі Қазақстанның ең ірі ағартушы аймақтарының бірі болды. Себебі:

- A) 1789 ж. Азия мектебі ашылды.
- B) 1872 ж. мұғалімдер семинариясы ашылды.
- C) 1882 ж. техникалық училище ашылды.
- D) 1883 ж. қазақтарға арналған мұғалімдер мектебі ашылды.
- E) 1850 ж. оқу мерзімі жетіжылдық жаңа үлгідегі мектеп ашылды.

29. 1905 ж. Қарқаралы қаласына жақын жердегі Қоянды жәрмеңкесінде қазақ халқының атынан император II Николайға арналған петиция жазуға белсене қатысқан саяси қайраткерлер:

- A) Ә. Бөкейхан
- B) Ж. Ақбаев
- C) Т. Нұркенов
- D) С. Сейфуллин
- E) М. Шоқай

30. XIX ғасырдың 40-60 жылдарындағы поэзияның жарқын өкілдері, «Зар заман ақыны»:

- A) Қазтуған Сүйінішұлы
- B) Жамбыл Жабаев
- C) Сүйінбай Аронұлы
- D) Шортанбай Қанайұлы
- E) Әбубәкір Кердері

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР «ДАРЫН»

**ВТОРОЙ (РАЙОННЫЙ/ГОРОДСКОЙ) ЭТАП РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
ОЛИМПИАДЫ ПО ПРЕДМЕТУ «ИСТОРИЯ КАЗАХСТАНА»
(2022-2023 УЧЕБНЫЙ ГОД)**

10 класс, 1 тур

Время работы: 1 час.

Каждый верный ответ оценивается в 1 балл.

1. Переходный период между каменным и бронзовым веками:

- A) палеолит.
- B) мезолит.
- C) неолит.
- D) энеолит.

2. Кочевое животноводство, адаптированное к природным условиям Казахстана, стало развиваться:

- A) в бронзовом веке.
- B) в каменном веке.
- C) в железном веке.
- D) в средние века.

3. Тип первобытного человека с наиболее развитым мышлением, схожим с современным человеком:

- A) неандертальцы.
- B) питекантроп.
- C) кроманьонец.
- D) архантроп.

4. Стоянка каменного века, найденная в Казахстане:

- A) Семизбугы.
- B) Ботай.
- C) Андронов.
- D) Бугылы.

5. Ученый-археолог, всесторонне изучавший культуру бронзового века:

- A) Х. Алпысбаев.
- B) Ж. Таймагамбетов.
- C) А. Медоев.
- D) А. Маргулан.

6. Вера в то, что люди, предметы и явления окружающей среды, обладают духом:

- A) анимизм.
- B) тотемизм.
- C) шаманизм.
- D) божественность.

7. Стиль в ювелирном искусстве, характеризующийся нанесением на украшения узоров- завитков тонкой проволоки с инкрустацией драгоценными камнями:

- A) звериный стиль.
- B) полихромный стиль.
- C) греческий стиль
- D) согдийский стиль.

8. Археологический памятник, свиидетедльствующий об искусстве и мировоззрении саков:

- A) Бесшатыр.
- B) Айдарлы.
- C) Дандыбай.
- D) Бугылы.

9. Автор работы«География», древнегреческий географ, историк, оставивший много ценных сведений о древних народах и племенах Кавказа и Центральной Азии:

- A) Страбон.
- B) Ктесий
- C) Помпеи.
- D) Диодор.

10. Статуя грифона (голова птицы, тело - хищника, два рога, два крыла) была обнаружена в:

- A) Иссykkском кургане.
- B) в Бесшатырском некрополе.
- C) в Шиликтинском кургане
- D) в Берельском кургане

11. Глава диуана - органа исполнительной власти в Золотой Орде, руководивший финансами, сбором налогов, внутренней политикой:

- A) беклербек.
- B) баскаки.
- C) визирь.
- D) хан.

12. В Тюркском каганате так называли простой народ:

- A) будун.
- B) тудуны.
- C) шад.
- D) таты.

13. В 744 году объединенные уйгурские и карлукские силы разгромили:

- A) Тюркский каганат.
- B) Западно-Тюркский каганат
- C) Восточно-Тюркский каганат.
- D) Западный и Восточный Тюркский каганаты.

14. Племена, вытеснившие огузов из Семиречья в низовья Сырдарьи в середине VIII века:

- A) теле.
- B) тургеши.
- C) карлуки.
- D) уйгуры.

15. Событие, не повлиявшее на миграцию кимаков на Запад:

- A) войны с Сельджуками.
- B) конфликты с енисейскими киргизами.
- C) потребность в пастбищах.
- D) давление со стороны Уйгурского каганата

16. Гурхан («хан ханов») - титул правителя:

- A) государства Караханидов.
- B) государства огузов.
- C) государства кимаков.
- D) государства киданей.

17. «Он прославился своим могуществом и превзошел всех правителей Дешт-Кыпчака своей храбростью и большим количеством подчиненного населения», - так оценивали этого хана его современники.

- A) Бурундук хан.
- B) Кудах хан.
- C) Мамаш хан.
- D) Касым хан.

18. Известный казахский ученый, исследователь, просветитель Чокан Валиханов получил образование:

- A) в Оренбургском военном училище.
- B) в Омском кадетском корпусе.
- C) в Оренбургском Неплюевском кадетском корпусе.
- D) в Сибирском кадетском корпусе.

19. Для казахских детей были организованы передвижные аульные школы:

- A) в 1861 г.
- B) в 1892 г.
- C) в 1885 г.
- D) в 1857 г.

20. Общеобразовательные учебные заведения, открытые в 1919-1930 годах для взрослых:

- A) красные юрты.
- B) техникумы.
- C) рабочие факультеты.
- D) «школы малых наций».

21. Государственная программа, принятая в 2010 году для обеспечения всех дошкольников детскими садами:

- A) «Балдырған».
- B) «Балапан».
- C) «Дарын».
- D) «Болашақ».

22. Ученый, который назвал «акынами одной эпохи и одного направления акынами Зар заман», воспевавшими судьбу казахского народа, попавшего в колониальное угнетение:

- A) Г. Мусрепов
- B) М. Ауэзов
- C) А. Байтурсынов
- D) С. Муканов

23. Демографический процесс, представляющий собой совокупность перемещений, совершаемых людьми между странами, районами, поселками, или переселение:

- A) Экспансия.
- B) Депортация.
- C) Миграция.
- D) Колонизация.

24. Из какой социальной категории мог быть избран хан?

- A) баи.
- B) бии.
- C) ходжи.
- D) султан.

25. После подписания Санкт-Петербургского договора между Россией и Китаем 1881 г. в Казахстан переселились :

- A) русские крестьяне.
- B) немцы и поляки.
- C) турки и уйгуры.
- D) уйгуры и дунганы.

26. Событие, которое не датируется 1991 годом:

- A) казахский язык получил государственный статус.
- B) первый казахский космонавт Т. Аубакиров полетел в космос.
- C) избран первый президент Республики Казахстан.
- D) Семипалатинский испытательный ядерный полигон закрыт.

27. В своде законов «Қасым ханның қасқа жолы» («Светлый путь Касым-хана») рассматривались:

- A) имущественный закон.
- B) посольский закон.
- C) правила распределения пастбищ и колодцев.
- D) процедура избрания хана.
- E) права женщин.

28. По мнению одного из деятелей движения «Алаш» С. Садвокасова, Омский уезд был одним из крупнейших просветительских регионов Казахстана, потому что:

- A) в 1789 г. была открыта Азиатская школа.
- B) в 1872 г. открыта учительская семинария.
- C) в 1882 г. открыто техническое училище.
- D) в 1883 г. открыта учительская школа для казахов.
- E) в 1850 г. была открыта школа нового типа с семилетним сроком обучения.

29. Политические деятели, принимавшие активное участие в написании петиции, посвященной императору Николаю II от имени казахского народа на Кояндинской ярмарке близ г. Каркаралинска в 1905 г.:

- A) А. Букейханов
- B) Ж. Акпаев
- C) Т. Нуркенов
- D) С. Сейфуллин
- E) М. Шокай

30. Яркие представители поэзии 40-60-х годов XIX века, акыны «Зарзаман»:

- A) Казтуган Суюнши-улы
- B) Жамбыл Жабаяев
- C) Суйнбай Аронов
- D) Шортанбай Қанаев
- E) Абубакир Кердери